

SNOEI VAN FRUITBOMEN

Onderhoud van bomen voor fruitproductie in Noordwest-Europa

WAT EN WAAROM

Fruitproductie in agroforestrysystemen

Eeuwenlang is in Noordwest-Europa de productie van fruit geïntegreerd in agroforestry-praktijken. Verschillende traditionele systemen waren wijdverbreid in Europa, waarbij fruitbomen werden gecombineerd met vee (bijvoorbeeld "pré-vergers") of met akkerbouw (bijvoorbeeld "streubstäcker"). Tot op heden wordt het landschap van verschillende regio's zoals Haspengauw (België) of het Regionaal Natuurreservaat van Avesnois (Frankrijk) nog steeds gekenmerkt / gedomineerd door boomgaarden met hoogstam fruitbomen. Daardoor zijn

appel, peer, pruim en kers de belangrijkste soorten geproduceerd fruit. Het vaststellen en handhaven van een goede productie van fruitbomen vereist adequaat beheer. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het consistent snoeien van de fruitbomen gedurende hun levenscyclus. Tijdens de eerste jaren na de aanplant bepaalt snoeien de ontwikkeling van de gewenste boomvorm. In latere jaren heeft dit rechtstreeks invloed op zowel de geproduceerde hoeveelheid fruit als hun kwaliteit (bijv. grootte, kleur, smaak).

Een traditioneel agroforestry-systeem in grote delen van Noordwest-Europa waarbij schapen in fruitboomgaarden grazen.
(c) Bert Reubens - ILVO

Boomvorm met 3-4 gelijkwaardige gesteltakken.
(c) Consortium Agroforestry Vlaanderen

HOE WORDT DE UITDAGING AANGEPAKT

Het selecteren van de boomvorm en gepaste snoei

De verschillende fasen tijdens de levenscyclus van een fruitboom vereisen telkens een ander snoeiregime. Vlak voor of na het planten worden de hoofdtakken geselecteerd en onderhouden, die de blijvende basis van de boom vormen. Op deze manier worden 3-4 equivalente zijtakken (de gesteltakken) geselecteerd en wordt de groei van de centrale harttak onderdrukt door deze op ongeveer dezelfde hoogte te snoeien als de zijtakken. Zo wordt een brede kroon gecreëerd. Als alternatief kan de centrale harttak worden geselecteerd als een enkele hoofdtak om

een smallere (en hogere) boom te vormen. In een tweede fase, vanaf het jaar van aanplant tot de start van de fruitproductie, is jaarlijkse vormsnoei vereist naarmate het aantal zijtakken toeneemt om een gewenste kroonvorm verder te creëren. In de derde en laatste fase waarin bomen vruchten beginnen af te werpen (ongeveer na 10 jaar in de meeste delen van Noordwest-Europa, afhankelijk van de soort), wordt onderhoudssnoei uitgevoerd (bijv. om de 5 jaar) om de boomvorm te behouden en voldoende hoeveelheden fruit te produceren van hoge kwaliteit.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727872.

Sleutelwoorden: Boomgaard, snoei, fruitbomen, opbrengst, kwaliteit, appel, peer, boombeheer

eurafagroforestry.eu/afinet

Snoei van fruitbomen is onmisbaar voor de productie van voldoende hoeveelheden fruit van hoge kwaliteit. De geselecteerde boomvorm beïnvloedt zowel de kwaliteit van het fruit als de managementactiviteiten. Bomen kunnen worden gesnoeid om 3-4 equivalente zijtakken te behouden of één centrale apicale tak.

Boomvorm met één centrale apicale tak (harttak).

(c) Consortium Agroforestry Vlaanderen

Bekijk deze video

MEER INFORMATIE

Dequidt, B. 2006. De teelt van fruitbomen. Handleiding bij het aanleggen van een boomgaard. Boomkwekerij de Linde. Kemmel. 31p

Consortium Agroforestry Vlaanderen. 2015. Kennisloket: Wanneer en hoe moet u de bomen snoeien? www.agroforestryvlaanderen.be [accessed 18/12/2018]

Consortium Agroforestry Vlaanderen. 2018. Publicaties: Verslag excursie Agroforestry Noord Frankrijk. www.agroforestryvlaanderen.be [accessed 18/12/2018]

Persoonlijke communicatie met Paul Van Laer & Jan van Bogaert

PAUL PARDON & BERT REUBENS

Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO)
bert.reubens@ilvo.vlaanderen.be

Content editor: María Rosa Mosquera-Losada (USC)

SEPTEMBER 2019

Het effect van snoeien en geselecteerde boomvorm op vruchtproductie

Door het snoeien, wijzigt de lichtbeschikbaarheid in de boomkroon, met meer licht resulterend in meer bloemknoppen en zoeter fruit van grotere omvang en betere kleur. Als vuistregel wordt geadviseerd om maximaal 20% van het kroonvolume in reeds gesnoeide boomgaarden te verwijderen. Om een groot aantal vruchten van ongewenste kleine omvang te voorkomen, kan een deel van de bloemknoppen worden verwijderd door snoeien, wat resulteert in een grotere gemiddelde grootte van de resterende vruchten. De beschikbaarheid van licht in de boomkroon wordt verder beïnvloed door de boomvorm waardoor het type met één apicale tak in het algemeen resulteert in een grotere hoeveelheid zoete vruchten van hogere kwaliteit in vergelijking met het type met 3-4 hoofdtakken. Bij het laatste type ontvangt het fruit op de binnenste takken minder licht en bevindt fruit van hoge kwaliteit zich voornamelijk aan de buitenkant van de boom. Als gevolg hiervan vereist het gebruik van deze boomvorm vaak meer snoei om producten van hoge kwaliteit te leveren. Naast het toegenomen aandeel fruit van hoge kwaliteit, zijn de extra voordelen van de boomvorm met één apicale tak de kortere periode voordat de boom vruchten begint af te werpen (al na 3-4 jaar). Er moet echter worden opgemerkt dat niet alle cultivars even gemakkelijk te snoeien zijn op deze boomvorm. De smallere boomvorm resulteert bovendien in een eenvoudiger gebruik van landbouwmachines, wat van bijzonder belang kan zijn in een silviculturele agroforestry-context (combinatie met akkerbouw of groententeelt). Als alternatief kunnen bomen in hogere dichtheden worden geplant. Een nadeel van de boomvorm met één enkele hoofdtak is de hoogte, die het snoeien van de bovenste takken en het oogsten van de bovenste vruchten kan belemmeren (indien handmatig uitgevoerd). Bovendien kunnen ze in een agroforestry-context (waar bomen vaak worden geplant met lagere dichtheden dan in conventionele permanente teeltsystemen), relatief worden blootgesteld aan extreme gebeurtenissen zoals stormen. Daardoor kunnen hogere bomen vatbaarder zijn voor windschade. Daarom wordt het gebruik van zaailingen met een penwortel sterk aanbevolen als onderstam in vergelijking met onderstammen die afkomstig zijn van vegetatieve vermeerdering. Snoeiactiviteiten kunnen in de winter worden uitgevoerd, wat de vorming van takken in het daaropvolgende groeiseizoen stimuleert. Alternatief, b.v. in het geval van waterlot, kan snoeien in de zomer raadzaam zijn om hergroei te voorkomen. De timing van snoeien kan bovendien de vatbaarheid voor ziekten beïnvloeden. In het geval van pitvruchten moet bijvoorbeeld tussen oktober en december geen snoei worden uitgevoerd, omdat in deze periode schimmelsporen zeer actief zijn, wat resulteert in een hoog infectierisico door de snoeiwonden. In de zomer kan de wond sneller worden bedekt, waardoor het risico op besmetting verder wordt verkleind.